

tionem. At vero reprobatio negativa immediate opponitur prædestinationi, et ideo non magis potest esse in libera potestate hominis una, quam alia. Ex quo aperte sequitur, facta suppositione non prædestinationis, non posse simul cum illa componi salutem hominis, quæ solis prædestinatis contingit.

9. *Difficultati satisf.* — Ad difficultatem autem positam respondetur, quamvis non supponatur absoluta scientia in Deo, neque etiam decretum expellendi a Regno hujusmodi personas, supponi tamen scientiam conditionatam, quæ adjuncta voluntate permittendi lapsus, seu non dandi tale auxilium, quod futurum esse congruum præscitur, transit in absolutam, et hoc satis est, ut effectus sit in-

fallibilis. Neque inde sequitur, Deum ex se, et ex voluntate sua reprobare hujusmodi homines positiva reprobatione, sed solum sequitur, ex se non prædestinare, et velle permittere culpam, quod verum est nullumque habet inconveniens. Denique parum refert, quod sit in potestate hominis actu operari cum auxilio justificante Dei, et quod si id faciat, auxilium jam erit congruum et efficax. Nam cum Deus præviderit hominem non fuisse usurum tali potestate, simul cum illa potestate est infallibile tale auxilium non futurum congruum, nec efficax. Non est autem in hominis potestate facere, ut Deus sibi præparet illud auxilium, quod novit futurum esse congruum, sed hoc omnino pendet ex libera Dei voluntate.

FINIS LIBRI QUINTI.

INDEX CAPITUM LIBRI SEXTI

DE COMPARATIONE PRÆDESTINATIONIS & REPROBATIONIS.

CAP. I. <i>An prædestinatus in hac vita recipiat majora dona gratiæ, quam reprobis.</i>	CAP. III. <i>Sitne major numerus prædestinatorum quam reprobis.</i>
CAP. II. <i>In certitudine comparantur prædestinatio et reprobatio.</i>	CAP. IV. <i>Ad totam Dei providentiam comparantur.</i>

LIBER SEXTUS.

DE NONNULLIS COMPARATIONIBUS

INTER PRÆDESTINATOS ET REPROBOS, SEU INTER PRÆDESTINATIONEM ET REPROBATIONEM.

Postquam de prædestinatione et reprobatione sigillatim diximus, superest ad hujus operis complementum, ut illas inter se conferamus, vel personas quæ prædestinatæ, vel reprobæ determinantur, quoad aliquas nimirum conditiones, vel proprietates, quæ ad per-

fectiorem cognitionem supernaturalis providentiæ conducunt. In personis autem prædestinatis, et reprobis tria occurrunt, in quibus possunt comparari, videlicet dona gratiæ hujus vitæ, certitudo salutis æternæ, et numerus seu multitudo hominum utriusque ordinis. In

Prædestinatione vero, et reprobatione considerari possunt ea, in quibus convenire, et differre videntur, et quomodo ad totam supernaturalem providentiam comparentur.

CAPUT I.

UTRUM PRÆDESTINATUS SEMPER IN HAC VITA RECIPIAT MAJORA DONA GRATIÆ, QUAM REPROBUS.

1. *Dubitandi ratio.* — Ratio dubitandi est, quia dona gratiæ aut sunt gratia sanctificans cum habitibus infusis, aut actus virtutum pertinentes ad gratiam cooperantem, vel vocationes, et auxilia gratiæ operantis. In his autem omnibus interdum videntur excedere reprobis prædestinatos. Primum patet, quia interdum reprobis consequitur in hac vita majorem sanctitatem pro aliquo tempore, quam prædestinatus in tota vita. Quod patebit facile conferendo adultum aliquo tempore vitæ sancte operantem, et postea in peccato morientem, cum infante baptizato, et cum sola gratia baptismali mortuo. Unde idem est evidens de actibus bonis: nam interdum aliquis salvatur cum una tantum contritione, vel attritione, alii vero damnantur, quia sæpius, et multos vitæ tempore insignes actus virtutum operati sunt. Ex quo etiam constat, idem dicendum esse de auxiliis operantis gratiæ: tum quia illi actus ab hujusmodi auxiliis procedunt: tum etiam quia reprobis interdum efficaciter vocantur ad statum perfectionis, verbi gratia, ad quem prædestinatus non vocatur: ergo, etc. Propter quod hanc partem absolute affirmare videntur Sotus, 1, de Nat. et Grat., cap. 16, Vega, lib. 6, in Tridentin., cap. 9. Et maxime hoc sentiunt, qui putant dari causam prædestinationis, vel aliquos non præelectos salvari, præcipue illi, qui simul negant conditionatam præscientiam, et physicam prædeterminationem non admittunt.

2. *In contrarium ratio.* — In contrarium vero est, quia prima ratio in ordine executionis, propter quam hic salvatur, et non ille, est, quia DEUS huic præstare voluit specialem misericordiam, et non alteri, juxta illud: *Cuius vult miseretur, et quem vult, indurat*, ad Rom. 9. Hæc autem misericordia consistit in collatione alicujus specialis gratiæ, obduratio vero in negatione similis gratiæ, ut docuit Augustinus 1, ad Simplicianum, quæstione secunda. Ergo prædestinatus, et reprobis semper sunt ita impares, ut prædestinatus excedat in speciali dono gratiæ. Hic autem excessus in

duobus consistere videtur. Unum est, quia prædestinati voluntas quodam speciali modo præparatur quo non præparatur voluntas reprobi, ut late Augustinus de Prædestinatione Sanctor., cap. 6, 8, 10 et 16, et sæpe alias. Prosper, libro secundo, de Vocatione Gentium, c. 8, alias 23, et ad Genuenses, responsione 3, et ad Gallos, responsione 5. Idem sentit Gregorius, homil. 30, in Evangelia. Aliud est perseverantiæ donum, quod prædestinato datur, non vero reprobo: est autem illud speciale donum gratiæ, ut late Augustinus, toto libro de Bono persever. Et docuit Innocentius, 1, Epist. 91, inter Epistolas Augustini, et Celestini, Epist. ad Episcopos Galliæ, cap. 7, et tandem Concilium Tridentinum, sess. 6. Propter quæ alii moderni theologi partem hanc etiam esse censent.

3. Ut veram resolutionem hujus quæstionis breviter tradamus, oportet distinguere ea, quæ per se, ac necessario sequuntur ex prædestinatione, ab iis, quæ sunt quodammodo per accidens, quatenus non sequuntur ex ratione prædestinationis ut sic. Quia nimirum, licet ex hac, vel illa prædestinatione magis, vel minus perfecta sequi possint, per se tamen ad prædestinationem ut sic necessaria non sunt. Prioris generis sunt justificatio aliqua (sub qua comprehendo aliam vocationem efficacem, quatenus ad justitiam fuerit necessaria) et perseverantia usque ad mortem in justitia: nam hæc duo sufficiunt, ut prædestinatio compleatur. Posterioris generis sunt abundantiora dona gratiæ, sive habitualis, sive actualis, quia sine his potest prædestinatus salvari, nisi fuerit adeo excellens terminus prædestinationis ejus, ut his omnibus indigeat. Comparatio ergo ut sit doctrinalis, et possit sub scientiam cadere, debet fieri in his, quæ sunt per se, nam in his, quæ sunt per accidens, potest esse magna varietas.

4. *Prima conclusio.* — Unde imprimis dicendum est, in posterioribus donis gratiæ posse reprobis superare multos prædestinatos. Hoc probat discursus primo loco in ratione dubitandi positus. Et præterea probatur inductione. Nam Lucifer in majori gratia creatus fuit, quam ullus sanctorum angelorum. In hominibus etiam est per se clarum. Ratio vero est jam tacta, quia cum illa dona non sint necessaria in illa abundantia, et perfectione ad prædestinationem ut sic, non est necesse dari omnibus prædestinatis: et cum alias sola non sufficiant ad salutem æternam sine perseverantia, possunt pro Dei arbitrio communicari.

reprobis : nam licet illi absolute, et simpliciter prædestinati non sint, possunt tamen esse præordinati, et præfiniti ad aliquem gradum gratiæ in hac vita obtinendum : nihil ergo impedit, quominus in his beneficiis aliquando reprobis superet prædestinatum.

5. *Secunda conclusio.*—Secundo dicendum, prædestinatum semper recipere aliquod donum gratiæ, quod non communicatur reprobo, ratione cujus cætera dona, etiamsi in entitate sua vel non majora, vel etiam minora esse videantur, in ordine ad consequendam salutem, sunt efficaciora, atque adeo in ratione gratiæ, et beneficii majora. Hanc assertionem probant rationes posteriori loco propositæ. Et explicatur præterea breviter. Nam imprimis prædestinatus perseverat usque ad mortem in gratia, et non reprobis : hoc autem speciale DEI donum est, ut est certum, et breviter probatum jam est. Est autem advertendum, ex hoc non sequi, prædestinatum necessario excedere in aliquo dono intrinseco, quod illi inhæreat : nam hoc non est semper necessarium ad perseverandum, ultra communem gratiam justificantem : sed sufficit specialis providentia Dei, vel auferentis occasiones pravas, et impedimenta salutis, vel ordinantis, quovis modo, ut mors in bono statu homini contingat, juxta illud : *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* Atque ita salvatur parvulus cum sola gratia baptismali, et recipit donum perseverantiæ, non per novum intrinsecum donum illi inhærens, quia nec esse potest habitus, vel intentio ejus, ut per se notum est, nec actualis motio, quia parvulus non est capax ejus, nec illa indiget; erit ergo specialis DEI providentia circa mortem ejus, quæ de facto magis illi prodest ad æternam salutem consequendam, quam prosint alicui adulto multa bona opera, et magnum gratiæ augmentum, in quo tandem non perseverat. Eademque differentia inter adultos facile considerari potest.

6. Secundo spectat ad hoc discrimen aliqua vocatio speciali modo efficax, quæ prædestinato datur, et non reprobo, de qua sæpe loquitur Augustinus, in citatis, et in aliis locis, et eam vocat *altam*, atque *secretam*. Ejusque illustre exemplum in angelis invenitur : nam in primo instanti creationis omnes receperunt vocationem congruam, ut se disponerent ad primam justitiam : in secundo vero, in quo perfecte deliberaturi erant, ut viam suam consummarent, prædestinatis data est vocatio efficax, aliis vero non est data : et ex differentia in hoc dono orta est etiam differentia in æter-

na salute. Inter homines etiam hoc considerare licet, maxime in duobus jam morti vicinis, et existentibus in peccato mortali, nam uni aliquando datur vocatio efficax ad penitentiam, alteri non datur, et statim ambo moriuntur. Est ergo necessaria hæc diversitas, quia actualis conversio (juxta veram doctrinam), non fit sine vocatione efficaci.

7. *Questio.*—Hic autem occurrebat questio, an necessarium sit in his eventibus, prædestinatum excedere reprobis in aliquo majori auxilio gratiæ intrinseco, vel saltem in aliqua majori providentia, qua tollantur impedimenta conversionis, ita ut simpliciter verum sit dicere, prædestinatum in ea occasione recipere majus auxilium. Sed quia rem hanc ex professo tractavi, libro tertio de Auxiliis, capitibus 20 et 21. Respondeo distinguendo de auxilio actuali concomitante et per modum concursus, seu actualis influxus et de auxilio præveniente, seu per modum principii. Nam de priori dicendum est, semper prædestinatum excedere in aliquo hujusmodi auxilio, quando cætera æqualia sunt, quia semper excedit in aliqua conversione, vel bona dispositione ultima, quæ non habetur sine hoc auxilio, neque hoc auxilium datur sine illa. At vero de alio præveniente auxilio id non est per se necessarium, quia si tale majus auxilium esset necessarium per se et ex parte principii ad actualem conversionem, qui illud non haberet, non acciperet sufficiens auxilium ad conversionem, quia deest illi aliquid, quod per se necessarium est et non est in potestate ejus, cum ad gratiam vocationis pertinere dicatur. Item quia, vel ille, qui recipit majus auxilium, potest nihilominus non converti, vel non potest. Secundum dici non potest, juxta Concilium Tridentinum, sess. 6, can. 4, quia talis præmotio tolleret libertatem, est enim antecedens. Si vero dicatur primum : ergo cum illo eodem auxilio stat unum converti et non alium : non ergo requiritur majus in eo qui convertitur.

7. Nihilominus tamen, ut in ultima parte conclusionis insinuavi, tale auxilium in eo, qui convertitur, habet rationem majoris beneficii, majorisque gratiæ. Sunt enim hæc duo valde diversa, esse majus auxilium et esse majus beneficium. Nam majus auxilium significat, esse majus principium et potentius ad operandum, quod non semper habet vocatio congrua, ut ostendi. At majus beneficium solum dicit, quod tale auxilium detur ex majori dilectione Dei et ideo conferatur in ea opportunitate et tempore, quod Deus prænovit fore accommoda-

tum, ut in illo infallibiliter habeat effectum : in hoc excedit prædestinatus reprobis quantum ad illam vocationem, ex qua saltem pendet ultima salus.

CAPUT II.

QUOMODO NUMERUS PRÆDESTINATORUM ET REPROBORUM CERTUS SIT.

1. Supponimus utrumque numerum esse certum. Nam de Prædestinatis ait Paulus 2, ad Timoth. 2: *Firmum fundamentum Dei stat, novit Dominus, qui sunt ejus;* et Ecclesia in quadam oratione dicit: *Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in æterna felicitate locandus.* Eademque ratio est de numero reprobis, quia scientia Dei est æterna, sive bona, sive mala, quæ in tempore eventura sunt, illi sunt ab æterno certa. Unde in hoc non potest esse dissensio inter Catholicos, quamvis aliqui oppositum tribuant Catherino et Massiliensibus. Sed illi in alio sensu locuti sunt, ut constabit.

2. Potest vero objici, quia prædestinatio et reprobatio non est certa et infallibilis : ergo nec numerus potest esse certus. Antecedens patet, quia quod est infallibile, sed hæc non possunt tribui prædestinationi vel reprobationi : ergo neque illud. Hoc solum propono ad explicandos terminos. Nam *certum et infallibile* connotant habitudinem ad scientiam : et ideo simpliciter et sine distinctione tribui possunt, et debent prædestinationi, et numero prædestinatorum, *inevitabile* autem et *necessarium* dicunt habitudinem ad causalitatem et effectum, et ideo non sunt admittenda sine distinctione sensus compositi et divisi, in sensu declarato in superioribus. Unde id, quod est certum, non semper est simpliciter inevitabile in ordine ad suam causam proximam, sed solum ex suppositione, quod jam sit causa prævisa hoc faciens, quæ est illa suppositio, de qua dixit Aristoteles : *Quod est, quando est, necesse est, esse.*

3. *Dubium.*—*Prima opinio.*—Hoc ergoposito, dubitant theologii de modo hujus certitudinis. In quo Catherinus distinxit inter numerum prædestinatorum et salvandorum, et de priori dixit, esse certum in decreto voluntatis divinæ : imo et esse necessarium, ut supra vidimus : de posteriori autem dixit non esse certum in voluntate Dei, sed in sola præscientia omnium actionum humanarum, a princi-

pio vitæ usque ad finem. In qua sententia videntur fuisse Massilienses, ut colligitur ex Epistola Hilarii ad Augustinum, in illis verbis : *Illud pariter non accipiunt, ut eligendorum, recipiendorumque esse definitum numerum velint, scilicet, in decreto voluntatis Dei, ut Augustinus docebat.* Unde a fortiori idem dicunt hi auctores de numero reprobis.

4. *Impugnatur hæc opinio.*—Hæc vero opinio supponit imprimis malam divisionem in numerum salvandorum et prædestinatorum, contra quam supra ostendi, omnes salvandos esse prædestinatos. Deinde supponit duo principia falsa. Unum est, non omnes, qui salvantur, esse præelectos : aliud est, Deum non præscire sub conditione futura contingentia, priusquam circa salutem hominum aliquid decernat : et ideo non oportet plura contra hanc sententiam dicere.

5. Alii ergo moderni acriter impugnantes hanc opinionem, in aliam extremam incidunt, dicentes. Utrumque numerum, tam prædestinatorum, quam reprobis esse certum in decreto quodam voluntatis Dei, quod antecessit omnem præscientiam futurorum, tam absolutam, quam conditionatam. Verumtamen hæc opinio satis in superioribus impugnata est : quia neque circa reprobos Deus potuit convenienter habere tale decretum ante præscientiam absolutam, nisi velimus Deum facere auctorem totius mali, neque etiam locum habet tale decretum circa prædestinatos ante præscientiam conditionatam, nisi lædatur libertas arbitrii. Denique unusquisque juxta modum prædestinationis, quem fingit, tale etiam admittit fundamentum hujus certitudinis : et ideo necesse non est per singulas opiniones discurrere, aut impugnare illas, quia ex fundamento, id est, ex modo prædestinationis expugnandæ sunt.

6. *Prima assertio.*—Nos igitur ex modo prædestinationis, quem posuimus, consequenter dicimus, in numero prædestinatorum duo considerari posse, scilicet, ut non sit major et ut non sit minor. Dico ergo primo. Ex vi illius decreti, quo Deus eligit ad gloriam tales personas, certum est numerum prædestinatorum esse futurum in tanta multitudine et non in minori. Probatur, quia cum sit absolutum decretum, deficere non potest. Hæc vero certitudo non repugnat libertati prædestinatorum, propter scientiam conditionatam, quam supponit, ut sæpe declaravi.

7. *Secunda assertio.*—Secundo dico, quantum ad aliam partem, quod scilicet ille nume-

rus non sit futurus major, certitudo sumenda est ex alia voluntate, qua Deus statuit non eligere plures, nec præparare aliis media efficacia, quia ante hanc voluntatem in nullo principio est infallibilis negatio majoris numeri. Unde consequenter fit, ut in hac posteriori voluntate, supposita etiam conditionata præscientia et voluntate creandi tantam multitudinem angelorum, vel hominum, sit etiam certus reprobatorum numerus, non propter efficaciam talis voluntatis, quam positive habeat circa effectus reprobationis, vel circa culpam, quæ est causa eorum: sed propter scientiam conditionatam, cum decreto permittendi conditionem, ut supra etiam declaratum est.

8. Ex quo tandem intelligitur differentia, quam D. Thomas, hic art. 7, ponit inter numerum prædestinatorum et reprobatorum. Nam priorem dicit esse certum *ex singulari quadam prædefinitione divina*, ita enim et merito vocavit præelectionem DEI. Posteriorem etiam dicit non esse certum ex tali præfinitione. Quæri vero potest, an sit ex aliqua. In quo distinguendum est (cum Cajetano ibi) de reprobis, ut sint homines, vel angeli: vel ut sint reprobi. Nam priori modo numerus eorum est certus ex aliqua præfinitione Dei, id est, ex aliqua absoluta voluntate Dei: nam ille effectus talis est, ut DEUS illum facturum sit, et magna ex parte ipse solus: unde talis etiam est, ut ex se, et absolute possit eum velle. Non existimo autem, etiam in hoc esse æqualitatem inter reprobos et prædestinatos (licet oppositum censeat Cajetanus,) nam prædestinatorum numerus per se præfinitus est, reprobatorum autem propter bonum ipsorum prædestinatorum, ut expresse ibi docuit divus Thomas, et fuit sententia Augustini 4, contra Julianum, cap. 4; et ideo illa prior voluntas merito vocatur singularis præfinitio. Ut autem tales homines, vel angeli reprobi sint, non est certus eorum numerus ex præfinitione talis effectus, sed ex permissione, supposita conditionata præscientia, ut supra declaratum est. Dico autem non esse certum hunc numerum ex præfinitione talis effectus, nam si quis vocet præfinitionem, voluntatem, quam Deus habuit non præeligendi hos homines, nec præparandi eis auxilia congrua, etiam est certus ille numerus ex vi talis præfinitionis. Modus tamen loquendi est improprius et minime usitatus, quia cum illa voluntas non sit de effectu positivo, sed tantum de quadam negatione, ad permissionem potius pertinere censetur.

CAPUT III.

SIT NE MAJOR NUMERUS PRÆDESTINATORUM, AN REPROBORUM.

1. *Omnes qui lethali peccato e vita discedunt, sunt reprobi.* — *Prima collatio.* — Suppono, omnes, qui moriuntur, vel terminant vitam suam in mortali peccato, esse reprobos. Ne oporteat hic impugnare errores asserentium, vel omnes, vel aliquos damnatorum aliquando fore salvandos, et consequenter jam esse prædestinatos, ex quo non parum augetur prædestinatorum numerus. Sed quod posuimus, est de fide: et errores illi, in materia de Purgatorio, et aliis locis ex professo impugnantur. Hoc ergo posito, plures comparationes hic fieri possunt. Prima est inter solos angelos, an plures fuerint prædestinati, quam reprobi. Ad quam theologi communiter affirmative respondent cum S. Thoma, 1 part., quæst. 63, art. 9, ad 1, quod juxta unum probabilem sensum significatur in Apocal. cum dicitur, Draconem traxisse secum tertiam partem stellarum. Rationem infra insinuabo.

2. *Secunda collatio.* — Secunda comparatio est inter homines, absolute de omnibus loquendo, qui a principio mundi usque ad finem fuerunt et futuri sunt. Et hoc modo est communis et vera sententia, numerum reprobatorum esse majorem. Quæ sumitur ex illo Matth. 7: *Arcta est via, quæ ducit ad vitam, pauci sunt qui intrant per eam.* Ob hanc enim causam solent in Scriptura electi *paucorum* nomine significari. Quomodo multi intelligunt illud Psalm. 17: *A paucis de terra divide eos:* et illud Eccles. 17: *De negligentia tua purgare te cum paucis.* Unde 4, libro Esdræ, c. 8, dicitur: *Hoc sæculum fecit Deus propter multos, futurum autem propter paucos.* Et infra clarius: *Multi quidem creati sunt, sed pauci salvabuntur.* Qui liber licet non sit canonicus, habet tamen magnam auctoritatem. Et ibidem declaratur exemplo. *Sicut terra (inquit) dat multam materiam, ex qua fiant fictilia, paucam vero ex qua fiant aurum et argentum, etc.* Nam propterea fortasse in Scriptura electi dicuntur *vasa aurea*, et comparantur gemmis et lapidibus pretiosis, quia sicut hæc sunt rara, ita etiam illi.

3. Deinde quasi inductione id facile ostendi potest. Quia si consideremus statum hominum usque ad CHRISTI adventum, in eo rara erat cognitio DEI et sanctificatio. Post Christi au-

tem adventum innumeræ rationes, vel non credunt, vel etiam nondum audierunt Evangelium: et ex his, qui credunt, magna pars condemnatur, ut statim dicam: ergo pensatis omnibus, sine dubio est multo major numerus reprobatorum. Rationem autem reddit divus Thomas, 1 part., quæst. 23, art. 7 et 1, 2, q. 71, art. 2, ad 3. Primo ex conditione humanæ naturæ quæ composita est ex appetitibus quodammodo contrariis, et objecta, quæ possint inclinare ad malum, sunt magis familiaria et proportionata. Ad quod accedit deordinatio relicta a peccato originali: propter quod supra dicebamus, originale peccatum esse causam aliquo modo, vel occasionem reprobationis multorum hominum. Deinde sumi potest ratio ex altitudine et excellentia finis, ad quem consequendum homo ordinatur per media, quæ multum etiam excedunt vires hominis, præsertim lapsi. Quæ rationes sunt optimæ ex parte hominis: tamen ex parte Dei profundum est hoc consilium sapientiæ ejus, neque aliud dicere possumus, nisi per hoc ostendere voluisse Deum excellentiam gratiæ suæ in electis, ut Paulus significavit.

4. *Tertia collatio.* — *Prima sententia.* — Tertia comparatio est inter homines fideles, seu Christianos, an plures salventur, quam damnentur, vel e converso. In qua re sunt diversæ sententiæ. Quidam pie credunt plures salvari ex his: quod tenuit Sylvester in Rosa aurea, circa Dominicam Septuagesimæ, in fine. Et solet ad hoc afferri parabola Matthæi 21. Ubi in convivio Patrisfamilias unus tantum inventus est carens veste nuptiali, Matth. autem 21, ex decem virginibus quinque fuerunt fatuæ et quinque prudentes. Congruentia vero esse potest, quia ex Christianis plures moriuntur, receptis Sacramentis, quorum virtute facile justificantur: ergo verisimile est plures ex his salvari.

5. *Posterior verior.* — Contraria sententia communior est, nimirum, ex Christianis plures esse reprobos, quam prædestinatos. Quod aperte affirmat D. Gregorius, hom. 19, in Evang., et Augustinus, lib. 3, contra Cresconium, cap. 66, et lib. 4, c. 53, ita exponens parabolam de tritico et palea. Nam per arcem (ut ait) significatur Ecclesia, et per paleam significantur reprobi: constat autem majorem esse multitudinem paleæ, quam tritici. Idem sentit Chrysostomus, hom. 40, ad populum, et 63, in Matth. Glossa et expositores communiter, circa illa verba Matth. 12 et 22: *Multi sunt vocati, pauci vero electi:* et circa parabola-

lam de semente, cujus tantum quarta pars fructum attulit. Luc 8. Denique Cajetanus exponens dictam parabolam de Virginibus, dicit, etiam ex illis, qui in Ecclesia mediocriter vivunt, et aliquam curam habent conscientiæ suæ, dimidiam partem damnari: quod valde rigorosum est. Rationes, seu signa hujus excessus sumuntur ipsa experientia, et usu quotidiano et propensione ad pravos mores. Nam sine dubio plures ex Christianis male vivunt, et raro perseverant in statu gratiæ, et verisimile valde est ita mori, sicut vivunt.

6. Res quidem dubia est. Mihi autem videtur distinctione utendum. Possumus etiam Christianorum nomine intelligere omnes illos, qui nomine CHRISTI gloriantur, profitenturque se in illum credere, cum tamen inter eos multi sint hæretici et apostatæ, ac schismatici. Et loquendo in hac generalitate probabile mihi est, majorem esse numerum reprobatorum: et hoc modo intelligo omnia, quæ in secunda opinione afferuntur. Confirmarique potest, quia hæretici et apostatæ semper fuerunt in magno numero, quia adjuncto numero impiorum fidelium male morientium, plane excedit numerum sancte morientium. At si per Christianos intelligamus solos illos, qui intra Ecclesiam Catholicam moriuntur, verisimilius mihi est plures illorum salvari, in lege gratiæ. Ratio est, quia imprimis ex his, qui moriuntur ante adultam ætatem, maxima multitudo decedit cum Baptismo: ex adultis vero, licet major pars hominum sæpius moraliter peccet, tamen sæpius resurgunt, et ita cadendo et resurgendo vitam transigunt. Tandem vero in fine pauci sunt, qui per Sacramenta non præparentur ad mortem et de peccatis doleant, saltem per attritionem: hoc autem sufficit, ut in eo temporeificentur. Et postquam justificantur, facile solent illo parvo tempore perseverare sine novo peccato mortali: ergo pensatis omnibus, verisimile est plures ex his Christianis salvari.

7. *Quarta comparatio.* — Quarta comparatio fieri potest inter totum numerum reprobatorum et prædestinatorum, prout ex angelis et hominibus constat. Item fieri potest angelorum ad homines, sive inter reprobos inter se, sive inter Prædestinatos. Totam vero hanc comparationem existimo nobis esse ignotam, quia neque in Scriptura, neque in Patribus aliquod principium habet et conjecturæ non possunt esse nisi infirmæ. Totumque pendet ex illa quæstione, an numerus angelorum, quem Deus creavit, sit major, vel minor, quam totus nu-